

nr. 497, vr. 167^b- 168^a; Kuşeyrî, *et-Taḥbîr fi'l-tezkîr* (nşr. İbrâhîm Besyûnî), Kahire 1968, s. 66-67; Gazzâlî, *el-Maḥṣadü'l-esnâ* (Fazluh), s. 133, 144, 174; Ebû Bekîr İbnü'l-Arabî, *el-Emedü'l-aḫşâ*, Hacı Selim Ağa Ktp., nr. 499, vr. 40^b-41^b; Fahreddin er-Râzî, *Levâmi'u'l-beyyinât* (nşr. Tâhâ Abdürraûf Sa'd), Beyrut 1404/1984, s. 288-289; a.mlf., *Mefâtiḥu'l-ğayb*, Beyrut 1410/1990, XXXI, 124; Ebü'l-Bekâ, *el-Külliyât*, s. 870; Bennâ, *İthâfû fuḫalâ'i'l-beşer* (nşr. Ali Muhammed ed-Dabbâ'), Kahire 1359, s. 436; Bekir Topaloğlu, "Esmâ-i Hüsnâ", *DİA*, XI, 407-409.

BEKİR TOPALOĞLU

MECİDİYE

(مجدیدیه)

Osmanlılar'da bir tür altın ve gümüş para.

Osmanlı Padişahı Abdülmecid'in tahta çıkışının altıncı yılı dolayısıyla 1260'ta (1844) onun adına basılan altın ve gümüş paraların genel adıdır. Bu tabir, daha çok 20 kuruş değerindeki gümüş sikkeleri belirtmek üzere yaygın olarak kullanılmıştır. Paranın basılma sebebi, Abdülmecid'in cülusunun ilk yıllarında piyasada bol miktarda değişik türde ve bir kısmı mağşuş sikkelerin bulunmasıdır. Karışıklığı gidermek için 26 Safer 1256'da (29 Nisan 1840) çıkan bir fermanla paraların toplanıp yeni bir paranın basılması kararlaştırıldı. Fakat bunun için darphânenin teknik imkânlarının yetersiz kalması üzerine Londra'dan gerekli aletler sipariş edildi. Böylece yenilenen darphâne para basmaya hazır hale geldi. 25 Cemâziyelâhir 1259'da (23 Temmuz 1843) eski paralar kesin olarak tedavülden kaldırıldı, yenileri çıktığından eskilerin peyderpey darphâneye teslim edilmesi 4 Cemâziyelevvel 1260'ta (22 Mayıs 1844) gazete ile duyuruldu. İlk meciדיye 22 Nisan, yarım meciדיye 18 Mayıs, çeyrek meciדיye 19 Mayıs 1844'te basıldı.

Yeni darbedilen altın paralar 11 dirhem 4 kîrat ağırlığında 500 kuruşluk (beş yüz-

lük / beşbirlik), 2 dirhem 4 kîrat ağırlığında 100 kuruşluk (yüzlük) ve cülusun doku-zuncu yılında basılan 5 dirhem 10 kîrat ağırlığında 250 kuruşluk olup bunlara meciדיye deniyordu. Ayrıca 50'lik (yarım) ve 25'lik (çeyrek) altın meciديyeler basılmıştı. Altın meciديyeler yanında yine cülusun altıncı yılında gümüşten 7 dirhem 8 kîrat ayarında 1 meciדיye (20 kuruşluk) ve bunun alt birimleri olarak 3 dirhem 12 kîrat ağırlığında 1/2 meciדיye (10 kuruşluk), 1 dirhem 14 kîrat ağırlığında 1/4 meciדיye (5 kuruşluk) hazırlandı. Özellikle bu gümüş paralar için meciדיye adı genelleşti ve daha sonra basılan bu tür paralara da meciדיye dendi. Bunların 10 kuruşluğuna halk arasında yarım, 5 kuruşluğuna çeyrek adı veriliyordu. Daha küçük birimleri ise ikilik (12 kîrat), kuruşluk (6 kîrat) ve 20 paralıktı (3 kîrat). Gümüş meciديyeler halk arasında "beyaz meciדיye, sim meciדיye" olarak anılmıştır. İlk basımından Abdülmecid'in ölümüne kadar geçen süre zarfında 15.312.329 adet altın, 54.987.960 adet gümüş meciדיye darbedilmiştir.

Meciديyelerin bir yüzünde Abdülme-cid'in tuğrası ile cülusunun kaçınıcı yılında basıldığını gösteren kayıtlar, diğer yüzünde darp yeriyile cülus tarihi olan 1255 rakamı bulunur. Mecidiye altınında tuğra-nın üstünde yedi yıldız, altında yıl, sağ ve sol taraflarında aşağıdan yay ve ok kese-siyle bağlı defne dalları vardır. Beş yüzlük ve iki yüzlükte söz konusu bağın altında rakamla kuruş değeri yazılıdır. Bu ise daha önceki altın sikkelerde görülmeyen bir yeniliktir. Diğer yüzde yazıların etrafında defne dalı yer alır, bunlar altta bir kurde-la ile birbirine bağlıdır, üstte de bir yıldız bulunur. Gümüş meciديyede tuğra ve yazıların etrafında daire şeklinde on iki adet ay ve yıldız, bunların dış tarafında on iki çiçek motifi vardır. Mecidiyelerin İstan-bul dışında Edirne, Mısır ve Tunus'ta basılmış örnekleri de mevcuttur.

BİBLİYOGRAFYA :

İsmâil Galib, *Takvîm-i Meskûkât-ı Osmâniyye*, İstanbul 1307, s. 426-429, 436-442; Lutfî, *Târiḥ* (nşr. Yücel Demirel), İstanbul 1999, VI, 1056; VII, 1150-1151; VIII, 1216; Nuri Pere, *Osmanlılarda Madeni Paralar*, İstanbul 1968, s. 257-261; Cüneyt Ölçer, *Sultan Abdülmecid Devri Osmanlı Madeni Paraları*, İstanbul 1978, tür.yer.; *Takvîm-i Vekâyi'*, sy. 259, 265, 270; Pakalın, II, 428; İ. H. Uzunçarşılı, "Mecidiye", *İA*, VII, 439; Nezihî Aykut, "Çeyrek", *DİA*, VIII, 298-299.

DİA

el-MECİSTÎ

(المجسطی)

Batlamyus'un
(ö. 168 [?])

astronomiye dair *Sintaksis* veya *Matematikis Sintaksis* olarak anılan eserinin İslâm literatüründeki adı
(bk. BATLAMİYUS).

MECLİS

(المجلس)

Bir muhaddisin talebelerine hadis yazdırmak için yaptığı toplantı ve bu toplantıda yazılan hadislerden meydana gelen eser
(bk. İMLÂ).

MECLİS

(المجلس)

Akdi oluşturan irade beyanlarını içeren görüşme ve müzakerelerin cereyan ettiği yer ve zaman anlamında fıkıh terimi.

Sözlükte "oturmak" anlamındaki cülus masdarından türeyen meclis kelimesi "oturulan yer ve oturma zamanı, oturum, toplantı" mânalarına gelir. Kelimenin bir eylem veya faaliyete izafe edilmesiyle oluşturulan tamlama onun icra edildiği veya cereyan ettiği yeri ifade eder. Kur-'ân-ı Kerîm'de bir yerde çoğul (mecâlis) şekliyle geçen meclis (el-Mücâdile 58/11) hadislerde sözlük anlamı çerçevesinde yer alır. Fıkıh literatüründe kelime tek başına kullanıldığında çoğunlukla "meclisü'l-akd" tamlaması anlaşılır. Fakat bu terim, akdin kuruluş sürecinde peş peşe devreye giren üç muhayerlikle iç içe işlenir ki bunlar rücû, kabul ve meclis muhayerlikleridir. Meclisü'l-akd terkibi klasik fıkıh literatüründe akidlerin muhtelif

Mecidiye